

SERRA D'OR

738

JUNY 2021 • 6,10 €

Entrevista a monsenyor

Sebastià Taltavull

David Pagès i Cassú

Comiat a Estanislau Torres

Joaquim Carbó

Gent amb casa, cases amb gent

Neus Tomàs

Albert Sáez, un home tranquil

Jaume Fabre

Henri Cartier-Bresson.

L'ull del segle

Jordi Solà Coll

Xènia Dyakonova.

Des de Rússia amb poesia

Fèlix Edo Tena

Josep M. Mestres Quadreny.

La mort d'un somiador

Oriol Pérez i Treviño

Premis en pandèmia

Tariq Porter

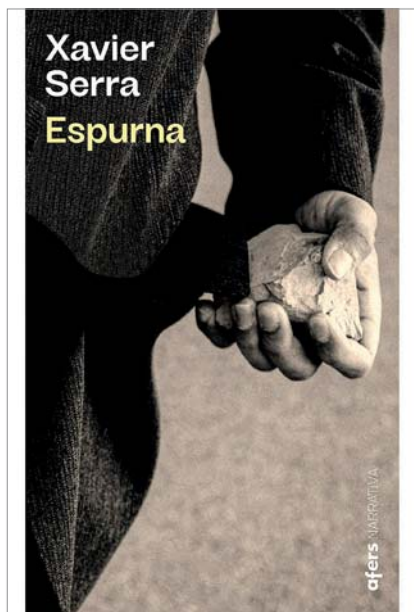
Mònica Terribas
El periodisme compromès
amb la vida

Pere Vall Karsunke



Tria personal

per Xulio Ricardo Trigo



Xavier Serra

Espurna

Afers, Catarroja, 2021.

Saludar una nova col·lecció de narrativa dins una editorial petita, encara que faci anys de la seva consolidació com a eina imprescindible de la nostra cultura, és un d'aquests miracles que ens agrada remarcar. I els temps actuals ens diuen que, en una bona part dels casos, són les petites editorials les que més arisquen, les que descobreixen nous autors, les que aposten per una renovació dels gèneres.

Ha estat el cas de l'editorial valenciana Afers, que acaba d'obrir «Afers narrativa», amb dues excel·lents propostes. La primera és *Mal jueu*, de Piotr Smolar, un llibre sobre la

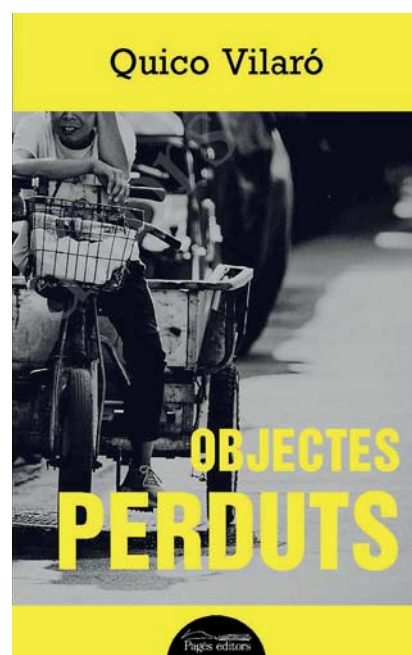
lleialtat que s'hauria de convertir en un referent de la qüestió jueva. La segona, *Espurna*, la que comentarem en aquesta breu ressenya, és una novel·la peculiar, a mig camí entre la ficció i l'assaig, que ens arriba d'un assagista amb una trajectòria reconeguda pels seus llibres sobre filosofia o literatura, Xavier Serra.

Espurna és una investigació literària, però, atenent als interessos de l'autor, també social. Ens narra la vida d'uns personatges implicats en la lluita antifranquista a la darrerria dels anys 1960 i, el primer que ens crida l'atenció, l'explica amb un estil directe, gairebé de crònica, que repassa tots aquells elements que teníem ben presents els qui vam viure aquella època, la clandestinitat, les ràdios estrangeres, les reunions als cafès, les implicacions personals als partits polítics. Sorpren que amb aquestes premisses l'autor transmeti magníficament una sensació d'intriga, de vida viscuda al límit; ens farceix d'informacions, però els personatges, potser per la senzillesa amb què estan plantejats, per la seva manca de pretensions, ens arriben molt endins.

Serra es pregunta sobre aquella revolta que es va gestar durant tants anys i que, al capdavant, va quedar en poca cosa, però lloa, i no sense motius, els integrants d'una generació que es va comprometre en la lluita malgrat que les conseqüències marquessin la seva vida. *Espurna* m'ha sorprès gratament, m'ha retornat la idea que hi ha altres ficcions possibles, altres maneres d'enfrontar-se

al gènere i transcendir-lo. Actua com a recordatori i com a advertència en aquests temps, però esdevé un llibre en què ens adonem que totes les vides tenen alguna cosa capaç de ser transformada en ficció.

Faríem bé d'acostar-nos a aquesta primera novel·la de Xavier Serra, perquè no sols renova el nostre imaginari sobre una història que ens pertany a tots, sinó que també ens recorda que, vertaderament, mai no se'ns va permetre passar pàgina.



Quico Vilaró

Objectes perduts

Pagès editors, Lleida, 2021.

Proposar com a models d'escriptura clàssics Rodoreda o Salinger

ens dona una idea bastant clara de la concepció literària amb la qual Quico Vilaró ha bastit la seva primera novel·la. *Objectes perduts* és una novel·la negra sobretot perquè és una novel·la social i ja recordem la cèlebre afirmació de Manuel Vázquez Montalbán quan deia que, amb la deriva que havien agafat les novel·les negres i policials, no necessitàvem novel·la social. No es tracta de polemitzar sobre el tema, atès que l'obra que ens ocupa, com moltes d'actuals, beu de diverses fonts i que també es podria considerar que l'humor hi té un paper preponderant o, si es vol, la manera de prendre's la vida des d'una ironia manifesta.

El fet és que des de les primeres pàgines ens enamorem del Mateu, un personatge principal dins una novel·la gairebé coral en què també destaquen molts dels que en cinema anomenaríem secundaris. En Mateu i la seva particular baixada als inferns; la política contaminada pels diners i les destructives xarxes del poder el destinen a aquell lloc de feina que ningú no vol, a un treball aparentment obsolet. La paradoxa és que hi trobarà humanitat a mans plenes i que aquesta circumstància marcarà la seva vida.

Els pobres, els desheretats, els desnonats, també són protagonistes d'aquesta novel·la que parla de màfies contemporànies i les oposa a una altra manera de veure les coses. Els «objectes perduts» acaben sent persones perdudes que passen les seves vides davant dels lectors

perquè siguin ells els qui arribin a la conclusió que hi ha altres mons, més enllà de les falses ornamentacions, en els quals paga la pena aprofundir.

Una novel·la de gairebé cinc-cents pàgines que l'autor ha trigat vuit anys a escriure, fet es percep en la seva construcció. Malgrat el gran nombre de personatges, les històries que semblen desconnectades o aleatòries, tot acaba trobant el seu lloc, s'incorpora al fil d'una narrativa àgil i perfectament mesurada que vessa credibilitat per tots els porus.

L'estrena com a autor de Quico Vilaró mereix la nostra atenció lectora. *Objectes perduts* és una excel·lent novel·la que malda pàgina rere pàgina per connectar mons divergents, per relacionar-los malgrat la seva llunyania. I el treball d'escriptura que té al darrere esdevé una part important dels seus encerts. Sí, la lectura és fàcil, la novel·la serveix a les nostres ànsies d'entreteniment, però alhora ens parla amb subtilesa de la necessitat del poder de destruir ponts per mantenir la seva influència. Res que no sapiguem ja, és clar, però també res que hagi deixat d'interessar-nos. I hem començat aquest comentari parlant dels clàssics.

Alfons Cama i Saballs
El llarg silenci dels botxins
Trípod, Barcelona, 2020.

La novel·la d'Alfons Cama *El llarg silenci dels botxins* és la sisena de l'autor en poc menys d'una dècada,



una circumstància que, d'entrada, diu molt de la dedicació que ha posat en la seva passió literària al llarg dels darrers temps. Des d'aquell inicial *El camí dels cirerers* (2013) es podria dir que no ha plogut gaire, però sí que ho ha fet en la seva narrativa, que ha sofert una enorme transformació.

Cama té una manifesta afecció per la novel·la històrica i, encara que els puristes potser ho dubtarien per les èpoques en què situa les seves obres, la seva manera de fer respon als paràmetres del gènere. Com en aquesta que ens ocupa, que aborda una qüestió molt important per a tots aquells que tenen una guerra a l'horitzó del seu passat personal. «Cal desemascarar els botxins? Ens hem de sentir culpa-

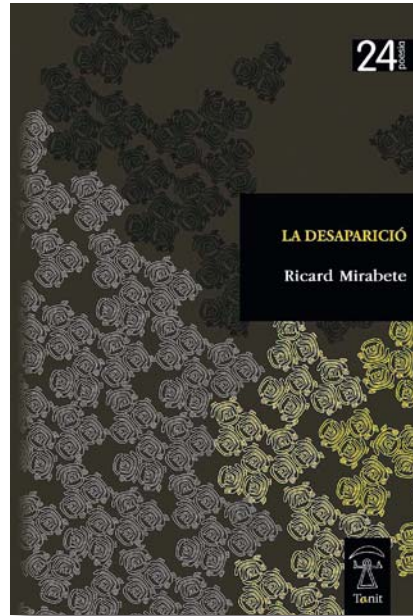
bles de les accions d'un avi o un besavi?»), es pregunta l'autor a l'epíleg del llibre. Un punt de partença que el travessa, però que no aspira a trobar una resposta, sinó a plantejar un dilema per a la reflexió.

La novel·la juga també amb els silencis familiars, amb la manera com es van amagant i oblidant aquells fets propers que resulten molestos per continuar endavant. La descoberta que fa la protagonista el 2012 a París la porta a una recerca que travessa els murs del silenci per acabar en una història d'immediata postguerra, de les conseqüències que acaba tenint qualsevol conflicte armat. L'autor desgrana aquest recorregut a través d'una escriptura intel·ligent, molt ben estructurada, que ens fa retrocedir en el temps i amarar-nos de secrets, alguns d'inconfessables.

Resulta admirable com es va trenant la història, com la recuperació dels vells actors de la trama va atorgant llum al present de la novel·la. A més que, gràcies a una perícia narrativa que va creixent molt des de la primera obra, Cama fa possible que tot encaixi amb una gran precisió. I això ajuda a la que em sembla una de les intencions de la novel·la, no pas l'única, que seria despertar consciències, entendre que sempre hi ha una darrera mirada sobre els nostres actes.

Podria semblar que hi ha moltes històries que prenen com a motiu la nostra Guerra Civil, però el testimoni personal sempre aporta nous matisos, noves maneres d'enfrontar-se als fets. Alfons Cama demostra a *El llarg silenci dels botxins* que la distància dels fets narrats també és important, així com la capacitat de jutjar des d'una posició oberta. Una novel·la, doncs, que aporta contingut vital a uns esdeveniments que no

per passats hauríem d'oblidar. Una obra que seria bo llegir no tan sols pel plaer de la literatura, sinó també per aproximar-nos a un conflicte entre dos mons, dues concepcions de vida que, si analitzem el present, són lluny d'haver-se superat.



Ricard Mirabete

La desaparició

La Garúa, Santa Coloma de Gramenet, 2020.

Des que va publicar *Última ronda*, Premi Amadeu Oller 1999, Ricard Mirabete ens ha donat vuit llibres més que li han permès aprofundir en un llenguatge poètic que tenia ben delimitat des del començament. Ens trobem davant un poeta que persegueix la intensitat i que mira el món des d'una postura que s'atreveix a buscar la màgia que nia en les paraules.

Aquest *La desaparició* que ara tenim entre les mans és una bona mostra de com l'evolució d'un escriptor acaba oferint-nos una representació més acurada del seu

propi estil. Es tracta d'un recull breu, gairebé minimalista, però hi ha diversos aspectes que fan créixer la proposta. En primer lloc, el fet que som al davant d'un llibre construït que aspira a una globalitat temàtica i formal. Els versos curts, el treball de fons que els acompanya, les imatges recurrents del buit, de la pèrdua, de l'oblit, de l'espera, configuren un món que transmet d'una manera continuada al lector qüestions cabdals sobre les quals potser pagarà la pena aprofundir.

El recull també és un retorn a la infantesa, una revisió del passat a través d'aquelles imatges que ens n'han quedat, potser no les més adequades, les que transmeten els moments més importants, però sí aquelles en què és possible trobar el rastre del que vam ser, preludi i fuga del que som: «La càmera documenta l'objecte i l'error», però que, malgrat tot, continuem a la recerca del «rastre i ja no la creació / La matèria i no pas l'artifici.»

La sensibilitat que recorre la poesia d'en Ricard Mirabete és capaç de convertir la seva obra en una experiència sensorial, però al mateix temps ens proporciona motius per tornar a creure en les paraules com en una eina que ens mou a la reflexió, que es converteix en una dissertació de caire filosòfic capaç de trenar noves aliances entre la realitat i la figuració, entre el temps de les coses i el temps que governa l'ésser sense que en cap moment ens assalti la idea que el maridatge entre poesia i vida sigui aleatori.

Ens trobem, doncs, davant d'un llibre ple de significats, ben escrit; un llibre que consolida la seva trajectòria i en què els lectors continuaran aprofundint després d'una primera lectura.